

ла галузевих функціональних принципів господарського судочинства, запроваджений у ГПК інститут мирової угоди мав би отримати детальнішу регламентацію, а до того судова практика вимушена долати прогалини у процесуальному законодавстві.

Уявляється, що така прогалина в нормах ГПК України значно звужує можливість реалізації прав сторін на припинення спору та укладення мирової угоди та породжує неоднакову судову практику. тому процедура укладення мирової угоди в господарському процесі має бути процесуально вдосконала шляхом внесення відповідних змін до ГПК України, якими мають бути закріплені права сторін на укладання таких угод під час апеляційного та касаційного провадження, права суду на затвердження такої угоди, що дозволить повною мірою сторонам у спорі реалізувати свої права та привести до однакового застосування процесуального законодавства господарськими судами України різних інстанцій.

Відсутність належної регламентації мирової угоди у господарсько-процесуальному законодавстві зумовлює трактування її як особливого виду цивільно-правової угоди, що укладається у ході господарського процесу під тиском певних обставин.

Аналіз ст. 78 ГПК дозволяє зробити висновок, що мирова угода укладається сторонами судового процесу. Таке міркування можна підкріпити аналізом ст. 22 ГПК України, що визначає права й обов'язки сторін, зокрема, їх конкретизація передбачена частинами 2, 4 і 5 цієї статті. Ст. 22 ГПК України прямо не передбачає права сторін укласти мирову угоду, але ч. 2 ст. 22 містить положення про невичерпний перелік прав сторін: сторони судового процесу мають, крім прямо передбачених, й інші права, надані їм кодексом. Отже, з упевненістю можна стверджувати, що до прав сторін належить також право укласти мирову угоду, яке має бути ЧІТКО закріплено у новому ГПК.

УДК 346.9 (043.2)

Малишко В.М.,
к.ю.н.,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Познахор Ю.С.,
студентка,
Університет сучасних знань, м. Київ

ПРАВОВИЙ СТАТУС ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Україна – велика аграрна держава. Її сільське господарство – одна з основних галузей матеріального виробництва, що відіграє важливу роль у житті суспільства. Тому відродження українського села і селянства є одним з найважливіших завдань нашої молоді незалежної держави. Важливим елементом цього відродження є створення фермерських господарств, які є важливою частиною ринкового шляху розвитку українського сільського господарства.

Основою для діяльності всіх сільськогосподарських виробників і зокрема фермерських господарств є земля і відносини пов'язані з нею. Деякі відносини регулюються цілою низкою нормативних актів. Найважливішими з них є Земельний кодекс.

Земельний кодекс визначає правовий режим землі, порядок способи і цілі її використання, охорону землі, її оцінку, а також розв'язання земельних спорів.

Правову базу для створення та припинення існування фермерського господарства створює законодавство, яке можна поділити на три групи:

1) загальне законодавство, що діє стосовно всіх господарюючих суб'єктів;

2) галузеве (земельне, аграрне, цивільне, трудове, фінансове та інше) законодавство, яке закріплює певні однорідні суспільні відносини і торкається фермерського господарства;

3) фермерське законодавство, як специфічна спеціалізована, комплексна галузь законодавства, що лише формується як галузеве утворення і яке присвячено лише фермерському господарству.

Щодо загального законодавства, то провідна роль у ньому належить Конституції України. Її прийняття створило досить чіткий правовий фундамент для розвитку галузевого та спеціального, зокрема, фермерського законодавства.

У зв'язку з тим, що виникнення пов'язано насамперед з земельними відносинами, важливе значення для цього має стаття 14 Конституції, яка гарантує право власності на землю, а саму землю правомірно оголошує "основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави". І хоч у самій статті немає терміну "приватна" власність, він, на мою думку, резюмується оскільки у статті 14 говориться про те, що право власності на землю набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою "виключно відповідно до закону". Для земельних відносин таким основним законом є Земельний кодекс України, який передбачає право громадян України одержати у приватну власність земельну ділянку перш за все для "ведення фермерського господарства".

Важливе значення для визначення правового становища фермерського господарства мають конституційні норми щодо підприємництва (стаття 42). Адже, фермерство є одним з найяскравіших проявів аграрної підприємницької діяльності, і вона згідно з Конституцією, повинна бути під державним захистом (якого дуже потребує).

Стаття 42 Конституції України цілком слушно говорить про те, що держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Для фермерів це повинно означати створення знову ж таки певних пільгових державних умов цієї конкурентної підприємницької діяльності, адже ж стартові її умови, для великого давно існуючого КСП і маленького щойно створеного фермерського господарства є дуже різними. Практично це могло б знайти втілення у наданні фермерам пільгових цільових кредитів, звільнені на більш тривалий термін (на п'ять років) не лише від сплати земельного, а й інших податків та державних зборів.

Набуття частиною земель товарного характеру (у зв'язку з виникненням інституту приватної власності на землі) створює підстави для регламентації їх правового режиму цивільним (а не лише земельним) законодавством. Проте, землі не є майном у типово цивілістичному аспекті: вони не створюються працею людини, не мають бухгалтерської балансової вартості (хоч мають унікальну економічну і екологічну цінність), а тому Цивільний кодекс мав би виділити їх правовий режим у відокремлений від типового майна розділ (підрозділ). Цінність земель сільськогосподарського призначення зумовлює необхідність встановлення в цивільному, земельному та екологічному законодавстві спеціального правового режиму використання та охорони цих земель

(навіть з певним обмеженням правомочностей власника в інтересах суспільства).

У другій групі (галузевого) законодавства домінуючу роль для фермерського господарства має земельне законодавство. Саме воно створює безпосередні правові умови для створення фермерського господарства і для його функціонування як землекористувача. Тому особливе значення тут відіграє Земельний кодекс України 25 жовтня 2001 р. В якому зазначено право приватної власності громадян України на землю, перш за все говорить про те, що це їх право може бути реалізовано для створення фермерського господарства. Порівняно з іншими суб'єктами земельних відносин ЗК України найбільш детально регламентує ці відносини саме щодо фермерського господарства. Ст. 50-55 регулюють умови і порядок надання земель, розміри земельних ділянок для фермерського господарства, інші земельні питання щодо них. Цим підкреслюється значення фермерства в умовах реформування земельних відносин.

Після одержання земельної ділянки для голови і членів фермерського господарства важливим є питання про організацію їх праці, а також праці найманих працівників. З огляду на це їм треба знати деякі положення законодавства про працю. Звідси впливає значення статутів фермерського господарства, у яких члени господарства повинні врегулювати як членські трудові відносини, так і трудові відносини з найманими працівниками. Всім працюючим на фермерському господарстві повинні бути забезпечені гарантії щодо зайнятості, охорони праці, праці жінок, інвалідів відповідно до норм законодавства про працю.

На фермерське господарство та його членів поширюються певні положення адміністративного, фінансового, житлового та інших галузей законодавства.

З окремих галузей законодавства найбільшу причетність до фермерського господарства має аграрне законодавство. Це комплексна інтегрована галузь законодавства, яка складає органічну сукупність взаємопов'язаних спеціалізованих до умов сільського господарства елементів різних галузей законодавства (земельного, адміністративного, цивільного, трудового, екологічного, фінансового тощо).

Аграрне законодавство регламентує правове становище всіх суб'єктів аграрних відносин, які функціонують на різних формах власності.

Як відомо, Україна є великою аграрною державою. В наш час економічних перетворень і реформ розвиток сільського господарства є од-

ним з першочергових завдань молодій державі. Головна мета – перейти від державного монополізму в сільському господарстві до колективного і приватного виробництва. Одну з провідних ролей в цьому завданні відіграють фермерські господарства.

В нашій державі створена достатня нормативна база для розвитку фермерських господарств, які можна надіятись, в майбутньому складуть основу приватного сектора сільського господарства і піднесуть наше аграрне виробництво на рівень розвинутих держав Європи.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30, Ст.141.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001р. // Відомості Верховної Ради України. –2001. – № 3-4, Ст.27.
3. Аграрне право України: Підручник / За ред. О.О.Погрібного. – Київ, 2004. – 448 с.
4. Аграрне законодавство України: Підручник / За ред. В.І. Семчика. – К, 2005. – 480 с.

УДК 347.965 (043.2)

Федорченко Н.В.,
к.ю.н., доцент,
Київський університет туризму,
економіки і права, м. Київ

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ ПРАВОВИХ ПОСЛУГ

Аналіз проблем надання правових послуг говорить про те, що такі послуги тісно пов'язані з виникненням права. Історія знає періоди повної або часткової заборони договорів про надання правових послуг [1, с. 4].

В Україні створена система нормативних актів, які регулюють діяльність в сфері надання правових послуг, до яких відносяться: Цивільний процесуальний, Кримінальний процесуальний, Господарський процесуальний кодекси, Кодекс адміністративного судочинства; Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"; Укази Президента України "Про деякі заходи щодо підвищення рівня роботи адвокатури", Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію ад-

вокатури та Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури та інші нормативні акти.

Метою даного дослідження є виявлення проблемних питань цивільно-правового регулювання надання правових послуг та надання пропозицій щодо їх вирішення.

Відповідно до Закону України "Про Кабінет Міністрів України" (ст. 20) створюються умови для вільного розвитку і функціонування системи юридичних послуг та правової допомоги населення [2].

Слід зазначити, що законодавством України розрізняються два види правових послуг: юридичні послуги та адвокатські послуги (допомога). Так, відповідно до ст. 5 Закону України "Про соціальні послуги" під юридичними послугами розуміється – надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо) [3]. Із цього визначення можна зробити висновок, що адвокатська допомога є одним із видів юридичних послуг.

Ст. 19 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" зазначає види адвокатської діяльності [4].

Закон РФ "Про адвокатську діяльність та адвокатуру в РФ" [5] розрізняє поняття консультаційних послуг та послуг з надання довідок по правовим питанням. Яка ж різниця між першими та другими. Що стосується останніх, то, на наш погляд, надання довідок з правових питань можна визначити, як один із видів інформаційних послуг. Довідка адвоката є документом.

Закон України "Про інформацію" визначає, що документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі. А правовою інформацією є будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань [6].

Що стосується такого виду послуг як консультаційні послуги, то за-